

tr li mt s ni dung chính trong phn hi ca bn c vi bài vit "*i mi quan im và phng pháp xây dng k hoch KH&CN*" (Dn ngun t: *Tia Sáng*), phóng viên *Tia Sáng* ã có cuc trao i vi B trng Nguyen Quân.

C ch qu và hình thc khoán n sn phm cui cùng giúp cho các nhà khoa hc ch ng hn trong vic nghiên cu

Tha B trng, vì sao t l c cu chi 2% ngân sách nhà nc cho khoa hc và công ngh (KH&CN) cn phí iu chnh?

Nhng nm trc ây, B KH&CN hu nh không có vai trò trong vic phân b c cu chi 2% ngân sách nhà nc dành cho KH&CN, mi vic u do B K hoch – u t và B Tài chính quy t nh. Vì vy, vic phân b và s dng ngân sách ã có nhiu iu không tht phù hp:

Chi phí D phòng và An ninh Quc phòng trong ngân sách dành cho KH&CN my nm gn ây tng mt cách t ng t khong 11- 15% các nm trc nm 2010 lên n 32% vào nm 2014 (bng gn 1/3 ngân sách thc chi cho KH&CN) khin ngân sách thc chi cho R&D ngày càng hn hp.

Vn u t phát trin [xây dng h tng c s cho KH&CN] chim khong 36% ngân sách cho KH&CN, quá nhiu so vi vn s nghip khoa hc.

T L C CU CHI D KIN CA
2% NGÂN SÁCH NHÀ NC
CHO KHOA HC VÀ CÔNG
NGH NM 2020

T l vn u t phát trin chi cho Trung ng và a phng là 50/50. Trong khi các vin nghiên cu Trung ng rt thiu vn xây dng các phòng thí nghim và các c s nghiên cu trng im thì hu ht các a phng, hiu qu s dng ngun vn này rt thp, thm chí có ni còn s dng tùy tin, sai mc ích nh dùng vn này làm ng, xây dng trng hc... Chng hn, Hà Ni ã ly gn 300 t ng vn u t phát trin cho KH&CN phc v cho vic xây dng ng vành ai 3. Cng theo các s liu t quy t toán ngân sách a phng, trc nm 2010, t l chi ngân sách cho KH&CN úng mc ích các a phng trên c nc ch hn 20%. Gn ây, qua ch o và kim tra ca B KH&CN, t l này ã nâng lên c hn 60% vào nm 2013.

Thc trng ó là mt trong nhng nguyên nhân quan trng dn n hiu qu hot ng khoa hc thp, nên cn thit phí iu chnh li t l c cu phân b ngân sách KH&CN hin nay.

Vy xin B trng cho bit, vic iu chnh s ch yu da trên nhng cn c nào?

Hin nay, theo Lut KH&CN 2013, B KH&CN c quy n xut t l c cu chi ngân sách dành cho KH&CN gm c vn u t phát trin và kinh phí s nghip khoa hc [thc hin các nhim v KH&CN cp Nhà nc, cp B, ngành và các qu Quc gia]. Cn c vào nhng s liu thng kê v hiu qu s dng ngân sách KH&CN ca các B, ngành, a phng t nm 2010 n nay do Tng cc Thng kê và c quan chc nng B KH&CN kho sát iu tra; tim lc KH&CN và nhim v khoa hc và công ngh trong chin lc phát trin kinh t - xã hi t nay n 2020, B KH&CN ã thng nht vi B K hoch - u t và B Tài chính xác nh li t l c cu chi 2% ngân sách nhà nc cho KH&CN. Theo ó, t l chi cho d phòng và an ninh quc phòng s gim dn n nm 2020 ch còn di 15%; gim t trng vn u t phát trin xung còn 30% và tng vn s nghip khoa hc lên 55% tng chi ngân sách dành cho KH&CN. Tng vn u t phát trin ca Trung ng và gim ca a phng theo t l 60/40 tng kinh phí u t cho các phòng thí nghim trng im và các c s nghiên cu Trung ng. T l c cu phân b trên s c thc hin tng bc và c gng t c vào nm 2020. Riêng trong nm 2015, s gim t l ngân sách cho d phòng an ninh quc phòng t 32% xung khong 25%, t l gia vn u t phát trin và vn s nghip vào khong 35/40. Còn t l vn u t và phát trin gia Trung ng và a phng tm thi vn gi nguyên là 50/50.

Theo B trng, cn có nhng gii pháp gì vic s dng ngân sách s nghip khoa hc có hiu qu trc mt hin trng s lng tài nghiên cu các cp ngày càng tng. Chng hn nh mt c quan cp B trong 5 nm ã thc hin tí 2.525 nhim v khoa hc, trong ó có trên 50 tài, khoa hc cp Nhà nc?

Trc ây, hng nm, khi B KH&CN thông báo hng dn làm k hoch thì các vin, trng, doanh nghip Trung ng, a phng xut vi B KH&CN rt nhieu chng trình, tài nghiên cu mà ch cn c vào nng lc ca vin, trng hay nhà khoa hc ch không xut phát t nhu cu ca i sng hay t hàng ca doanh nghip, chúng tôi vn gi ó là kiu "ri bm bm".

Nhng nay, vi nhng quy nh ca Lut KH&CN 2013, vic xét duytcác chng trình, tài nghiên cu c thc hin cht ch hn. Nh vi các chng trình, nhim v cp Quc gia và cp B thì các c quan qun lí nhà nc có thm quyn (B, ngành, a phng...) phi xut vi B KH&CN và s c thc hin theo c ch t hàng, ng thi c quan nào xut t hàng s phi có trách nhim tip nhn li kt qu nghiên cu ng dng vào sn xut. iu ó có ngha là nu trc ây, mt vin, trng, thm chí mt cá nhân cng có quyn xut t hàng, thì gi ây, h ch c xut, còn vic chn la các xut t hàng phi là các c quan có thm quyn, ngha là c quan qun lý va có quyn lc va có ngun kinh phí m bo.

Vy hai Vin Hàn lâm và hai i hc Quc gia có c quyn xut t hàng các chng trình, tài cp quc gia không?

Hai vin Hàn lâm Khoa hc và Công ngh Vit Nam, Vin Hàn lâm Khoa hc Xã hi Vit Nam cng không iu kin xut t hàng vì dù là mt c quan thuc chính ph nhng h cng ch là mt n v s nghip khoa hc. Ngân sách nhà nc dành cho các t chc ó ch chi thng xuyên và lng cho i ng cán b, trin khai các tài d án KH&CN sau khi c tuyn chn hoc giao trc tip. Các trng i hc, k c hai i hc Quc gia cng vy. Các xut nhim v ca các vin nu thuc lnh vc qun lý ca B nào thì phi gi qua các B ó và c xem xét xut t hàng vi B KH&CN.

Xin B trng cho bit c th hn v quy trình và th tc xét duytcài t hàng?

Quy trình này bao gm bn công on: công on u tiên là xut nhim v, mi t chc, cá nhân thy có vn KH&CN gì cn làm thì xut các c quan qun lí có thm quyn xét duytc. Công on th hai là xut t hàng: trên c s chin lc, quy hoch, k hoch ca ngành, lnh vc, a phng và nhim v, kh nng cân i ngân sách các c quan qun lý (B, tnh, thành ph) s xác nh danh mc nhim v phù hp. Vi các nhim v khoa hc và công ngh có tác ng ln n s phát trin chung, cn có s liên kt gia các B, ngành, vin nghiên cu mi thc hin c, thì các B, ngành xut t hàng nhim v cp quc gia vi B KH & CN. Công on th ba là t hàng: B KH&CN s t chc hi ng t vn ánh giá, nu xut t hàng ó thc s tm quc gia và phù hp vi chin lc quc gia, quy hoch phát trin KH&CN thì B s tin hành vic công khai tuyn chn các t chc/nhà khoa hc nng lc nhn nhim v thc hin. Công on th t là nhn t hàng : B KH&CN, các B và UBND a phng s ký hp ng vi các t chc KH&CN trng tuyn hoc c giao trc tip t chc thc hin nhim v KH&CN. Khi chng trình, tài nghiên cu ã c ánh giá, nghim thu, B KH&CN s bàn giao kt qu nghiên cu cho c quan xut t hàng và h phi chu trách nhim tip nhn và ng dng vào sn xut. Do vy buc các B, ngành khi xut t hàng, phi cân nhc rt k vic kt qu nghiên cu s c giao cho công ty, vin nghiên cu, doanh nghip nào và liu các n v ó thc s có kh nng a các kt qu nghiên cu vào ng dng không, và phi có ngun kinh phí h tr h thng mi hóa kt qu nghiên cu và hoàn thin công ngh.

Tha B trng, hn là cùng vi mt quy trình xét duytcht ch nh vy, chúng ta phi i mi vic thành lp các hi ng xét duytcvà nghim thu tài t hàng?

t chc xét duytc, nghim thu mt tài nghiên cu phi thành lp ba hi ng: Hi ng t vn xác nh nhim v, Hi ng tuyn chn, xét giao trc tip và Hi ng ánh giá nghim thu. Và iu quan trng hn là, nu nh trc ây vic thành lp hi ng khoa hc có nhieu bt cp nh: không có quy nh tiêu chí nhà khoa hc c mi tham gia làm thành viên các hi ng; s lng thành viên hi ng không thng nht (lúc có 15 ngi, lúc ch có by ngi)... Nay, B KH&CN quy nh, thành viên ca các hi ng phi là nhng ngi iu kin quy nh thuc c s d liu chuyên gia ca B KH&CN, ví d phi có trình TS, PGS, GS; có kt qu khoa hc (phát minh, sáng ch, công b quc t, gii thng khoa hc, ã tng ch trì tài khoa hc cp B, cp Nhà nc trong nhng nm gn ây; có phm cht o c, không vi phm quy nh ca Nhà nc v.v...

La chn các thành viên ca Hi ng

Hin nay, c s d liu ca B KH&CN ã có hn 2.000 chuyên gia. ó là c s la chn các thành viên ca hi ng xét duy t và nghim thu các tài nghi n cu theo t hàng. Khác vi trc ây, thành viên ca các hi ng t t vn ban u n tuyen chn, nghim thu thng do mt chuyên viên ca B xut mà hu nh không da trên mt tiêu chí, chun mc nào. Do vy s tránh c nhng hin tng không lành mn nh: nhà khoa hc nào trung thc, thng thn thì có th không c mi tham gia hi ng, còn nhng ngi nng lc hn ch, thm chí có trng hp cha làm nghi n cu bao gi nhng "d dãi, thân quen" thì có th li c mi...

Nhng quy nh mi trong vic thành lp hi ng bt u c thc hin t khi Lut KHCN bt u có hiu lc.

B trng Nguyn Quân

Vic thc hin c ch qu và c ch khoán c coi là i mi có tính t phá trong qun lý khoa hc, xin B trng cho bit nhng ni dung chính ca hai c ch này?

úng vy, bi vic thc hin tt hai c ch ó thì hiu qu nghi n cu KH&CN s c nâng cao. Vi c ch qu, khi ký c hp ng nhn tài, nhà khoa hc s c cp tin ngay, không phi ch i. Nu ht nm cha s dng ht s tin c cp thì c chuyn sang nm sau và ch quy t toán mt ln khi kt thúc hp ng, không nh trc ây quy t toán theo nm tài chính nên có trng hp gn cui nm mi c cp tin, không ít trng hp cha kp mua sm vt t, thm chí cha trin khai c tài ã phi quy t toán. Vi c ch khoán, nht là c ch khoán n sn phm cui cùng, các nhà khoa hc s ch ng hn, c toàn quy n quy nh các nh mc và ni dung chi, không phi tuân th theo quy nh ca Nhà nc. Ví d, Nhà nc quy nh mc chi bi dng nhà khoa hc tham d các hi tho khoa hc là 70.000 ng/bui/ngi nhng tài c khoán n sn phm cui cùng có th chi n 500.000/bui/ngi và chng t thc chi là 500.000 ch không phi nh bây gi là phi ký nhiu chng t hp thc hóa. Các hóa n, chng t khoán là thc chi và ch có giá tr trong ni b c quan ch trì tài thanh tra, kim toán có cn c xem xét khi xy ra thc mc, kin cáo ch B Tài chính, B KH&CN không quan tâm n chng t ó khi quy t toán tài. Do vy h không phi quá mt mi và "di trá" trong vic hp lí hóa các chng t, hóa n.

Hai hình thc khoán

Theo quy nh ca Lut KH&CN có hai hình thc khoán:

Khoán mt phn i vi nhng tài nghi n cu mà nhà khoa hc không xác nh c sn phm cui cùng. Trng hp này, các chi phí cho con ngi (nghi n cu, tin công lao ng, i công tác, hi ngh, hi tho...) s c khoán, còn vic mua sm các thit b, vt t, oàn i công tác nc ngoài thì các hóa n chng t, nh mc, ni dung chi vn theo quy nh ca Nhà nc. Nu không hoàn thành nhim v (không nghim thu c) thì ch nhim tài phi hoàn tr li ngân sách nhà nc ít nht là 10% (ti a là 100% nu "không làm gì"). i vi nhng tài mà nhà khoa hc xác nh rõ sn phm cui cùng thì hi ng khoa hc s thm nh và khuyn cáo nên s dng hình thc khoán n sn phm cui cùng. Khi thc hin hình thc khoán ó thì vic nghim thu và quy t toán ch cn c vào sn phm cui cùng ca tài, không yêu cu hóa n chng t trung gian. Tuy vy, khi nhn hình thc khoán này thì ch nhim tài không c phép iu chnh tng kinh phí và nu không có c sn phm cui cùng theo yêu cu ca hp ng ã kí vi B KH&CN s phi hoàn tr cho ngân sách nhà nc tỉ thiu là 30%, tỉ a là 100% tùy theo mc sai phm do ch quan ca ch nhim tài.

B trng Nguyn Quân

Tôi tin rằng nu thực hiện tt nhng gii pháp k trên, v c bn s khc phc c tình trng "lạm phát" chng trình, tài nghiên cứu KH&CN. T ó, ngân sách nhà nc chỉ cho KH&CN s c s dng mt cách hp lý và có hiu qu cao hn hin nay.

Xin cảm ơn B trưởng !

Theo tiasang.com.vn

Tin liên quan: [i mi quan im và phng pháp xây dựng kế hoạch KH&CN](#)